

DERLEME / REVIEW

Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi / BAUN Sağ Bil Derg
Balıkesir Health Sciences Journal / BAUN Health Sci J
ISSN: 2146-9601- e ISSN: 2147-2238
Doi: <https://doi.org/10.53424/balikesirsbd.946762>

Sanal Koşu: Pandemi'de Yeni Bir Akım

Volkan Ali BOZDEMİR ¹, Ahmet Haktan SİVRİKAYA ²

¹ Milli Eğitim Bakanlığı, Balıkesir Lisesi.

² Balıkesir Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor AD.

Geliş Tarihi / Received: 05.06.2021, Kabul Tarihi / Accepted: 30.08.2021

ÖZ

İnsanların cep telefonlarına indirdikleri mobil uygulamalar veya akıllı saatleri aracılığıyla caddelerde, parklarda, sahilde, pistte veya ormanda kısacası istedikleri her yerde kendi başlarına istedikleri tempoda ve sürede koşarak veya yürüyerek yaptıkları fiziksel koşu aktiviteleri sanal koşu olarak adlandırılmaktadır. Bu araştırmanın amacı spor endüstrisinin pandemi sürecinde ön plana çıkardığı yeni bir spor etkinliği olan sanal koşunun incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda, ilgili literatür taranarak mevcut olan veri kaynakları kullanılarak derleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın pandemi döneminde spor ile teknolojiyi kaynaştırarak spor bilimine katkı sağladığı ve insanlara sanal koşu diye bir akımın varlığını bildirmesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Sonuç olarak; sanal koşunun tanımı, bilinmeyen yönleri, özellikleri açısından geleneksel koşu ve sanal koşu yarışmalarının karşılaştırılması yapılarak inovasyonun atletizmdeki görünümü ile sürekli gelişen spor teknolojisi ve küreselleşme ile insanları pandemi döneminde sanal koşuya yönlendiren nedenler üzerinde durulmuştur. Sanal koşu organizasyonlarının SWOT analizi yapılarak güçlü ve zayıf yönleri, fırsatlar ile tehditler değerlendirilmiştir. Spor endüstrisinde sanal koşunun yarattığı iş modelleri ve sanal koşu organizasyonları hakkında bilgi verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sanal Koşu, İnovasyon, Teknoloji, SWOT Analizi, Pandemi.

Virtual Running: A New Trend During the Pandemic

ABSTRACT

Physical running activities done by running or walking on one's own and at a pace and during a time period that they wish and wherever they wish (on streets, parks, coasts, tracks or forests) via mobile applications downloaded to mobile phones or smart watches- are called virtual running. In this study; virtual running -a new sports activity that sports industry has been underlining during the pandemic- will be investigated. The first part of the study will be focusing on the definition and the unknown aspects of virtual running, the comparison between traditional running races and virtual running races, innovations in athletics and ongoing advancing sports technology and the reasons that make people run together with globalization. The second part will be assessing strong and weak aspects and opportunities and threats of virtual running organizations by conducting SWOT analysis. The final part will be discussing business models that virtual running has created in sports industry.

Keywords: Virtual Running, İnnovation, Technology, SWOT Analysis, Pandemic

Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Volkan Ali BOZDEMİR, Millî Eğitim Bakanlığı, Balıkesir Lisesi, Balıkesir, Türkiye
E-mail: volkanalibozdemir@hotmail.com

Bu makaleye atf yapmak için / Cite this article: Bozdemir, V. A. & Sivrikaya, A.H. (2022). Sanal Koşu: Pandemi'de Yeni Bir Akım. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(2), 333-340. <https://doi.org/10.53424/balikesirsbd.946762>
©Copyright 2022 by the Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi.

BAUN Sağ Bil Derg 2022 OPEN ACCESS <https://dergipark.org.tr/tr/pub/balikesirsbd>
This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License

GİRİŞ

Covid-19 pandemisi tüm dünyada önemli bir halk sağlığı olmanın yanında hareketsiz ve düzensiz fiziksel aktivite yapılmadan geçirilen sürenin artması gibi sebeplerden dolayı insanların beden ve ruh sağlıkları üzerinde önemli derecede tehdit oluşturmaktadır (Özkan ve Diliçik, 2020). Dünya Covid-19 pandemisi ile mücadele ederken, spor dünyası ise daha önce benzeri olmayan bir krizle karşı karşıya kalmıştır. Turnuvaların iptal edilmesi, ertelenen müsabakalar ve karantinaya alınan sporcular ile birlikte sportif faaliyetler ile ilgili birçok olumsuz kararlar alınmak zorunda kalmıştır (Türkmen ve Özşarı, 2020). Bu aşamadan sonra evlerinde hareketsiz kalarak yeni yaşam koşullarına uyum sağlamaya çalışan insanlara sağlıklı yaşam ve fiziksel aktivite özelinden yola çıkarak yakın temas olmadan, kalabalık ortamlara girilmeden spor yaptırmak ve daha üst düzey organizasyonlarla yarışmalar düzenlemek için sanal koşu adı verilen yeni bir spor aktivitesi ön plana çıkmıştır. Kalabalıkların bir araya gelmesinin zorlaştığı bu dönemde insanların istedikleri yerde tek başlarına koşarak veya yürüyerek içlerinde bulunan yarışma-kazanma güdüsünü harekete geçirmelerine olanak sağlayan yeni bir akım veya yeni bir spor etkinliği olan sanal koşu için ihtiyaç duyulan tek şey GPS özelliği bulunan bir akıllı telefonlar veya akıllı saatlerdir. Bu araştırma kapsamında spor endüstrisinin pandemi sürecinde ön plana çıkardığı yeni bir spor etkinliği olan sanal koşunun incelenmesi amaçlanmaktadır. Çalışmada, korona virüs pandemisiyle birlikte ev içi izolasyonun arttığı dışarıda geçirilen sürelerin kısaldığı bir dönemde insanların yapmış oldukları fiziksel aktivitelerdeki verileri anlık olarak kayıt altına alarak motivasyonu arttırmak ve bireylerin topluluk duygusuyla spor yapmalarını sağlamak için düzenlenen sanal koşu organizasyonlarını incelenmiş ve bu doğrultuda önerilerde bulunulmuştur.

Teknoloji ve sanal koşu

İnsanlarda fiziksel aktivitelerinin etkin ölçümü ile sağlıklı vücut yapısına kavuşmak için, fiziksel aktivite oranlarının takip edilmesi ve teşvik edilmesi önem taşımaktadır. Fiziksel aktivitelerin ölçülerek değerlendirilmesinde kullanılan yöntemlerden bir tanesi pedometredir. Pedometre ya da adım ölçer adımları ölçen ucuz ve kullanımı kolay bir cihazdır. Tipik olarak, dikey yer değiştirmeye karşılık olarak yukarı ve aşağı yönde hareket eden yaylı bir mekanik kolu kullanarak adımları ölçmektedir (Yıldız ve Kara, 2020). Günümüzde kullanımı azalan bu cihazlar artık akıllı telefonlarda entegre halde bulunmaktadırlar. Yürüyüş veya koşu esnasında akıllı mobil telefonlarda yer alan sağlık programları içinde pedometre (adımsayar) uygulamaları da bulunmaktadır. Bu uygulamalar akıllı telefonlarda bulunan ivme ölçer, jiroskop ve GPS vasıtasıyla antrenmanları, adım sayısı ve kat edilen mesafe ile gün boyu yapılan aktiviteleri kayıt altına almaktadırlar. Akıllı telefonlarda çalışan mobil uygulamalar, telefona entegre durumda bulunan GPS ve ivmeölçer sensörlerinden elde edilen konum ve hareket verilerini belirli aralıklarla bulunduğu ortamdaki WiFi ve 3G-LTE kablosuz teknolojisi üzerinden Merkezi Sunucu ve Gözlem Birimine iletmektedir. Merkezi

Sunucu ve Gözlem Birimi ise akıllı telefonda gelen verileri MSSQL veri tabanına kaydetmekte ve web ara yüzü ile kullanıcılara islenmiş verileri sunmaktadır, kullanıcılarda internete bağlı herhangi bir cihaz üzerinden tarayıcı kullanarak geliştirilen web ara yüzüne erişebilmektedirler (Batmaz ve ark., 2015). Akıllı saat ve mobil telefonların sahip oldukları donanımsal özellikler sayesinde yürüyüş veya koşu yapan bireylerin fiziksel aktiviteleri esnasındaki verilerinin düzeylerini göstermesi açısından en fazla kullanılan cihazlar olmuşlardır. Resmi kurumların ve belediyelerin yanında özel kuruluşlarda temelde insanların hareket ihtiyacını gidermek, pandeminin yarattığı fiziksel, psikolojik ve duygusal sorunları biraz olsun gidermek, insanların topluluk duygusuyla spor yapmalarını sağlamak için farklı mesafelerde mobil cihazlar ve bu amaca yönelik tasarlanmış mobil uygulamalar aracılığı ile sanal koşu organizasyonları düzenlemeye başlamışlardır.

Atletizm, yol koşuları ve sanal koşu

Pist ve yol koşularını, yürüyüşleri, atma ve atlamaları kapsayan kurullarla bağlanmış spor branşına Atletizm adı verilmektedir (Şahin, 2004). 5km, 10km, 21km ve 42.195m'lik mesafelerde yapılan yol koşuları, elit atletlerin katıldığı üst düzey yarışmaların yanında halk koşusu veya özel günlerde yapılan koşu organizasyonları olarak Atletizm sporunun içinde yer alan branşlardan biridir.

Koronavirüs pandemisi başladığı andan birçok spor müsabakası gibi çeşitli günlerde düzenlenen halk koşuları veya geleneksel maraton yarışmaları da iptal edilmiştir veya ertelenmiştir. Dışarıya çıkma sürelerinin eskiye nazaran daha düşük olması, hareketsiz geçen sürelerin artması, fiziksel aktivite yapılacak spor alanlarının kapalı olması gibi birçok sebepten dolayı gelişen mobil telefon teknolojisi ile yeni bir spor etkinliği olan sanal koşu veya bir diğer ismiyle dijital koşu etkinlikleri düzenlenmeye başlamıştır. 7-12 Nisan 2020 tarihleri arasında "B planı Sanal Yarış" temasıyla "Macera Akademisi Doğa Sporları" tarafından yapılan organizasyonda ilk defa 5 km, 10 km, 21 km, 42 km mesafelerinde sanal koşu organizasyonu düzenlenmiştir (Macera Akademisi, 2020). 23 Nisan 2020 tarihinde de "Eker" firmasının öncülüğünde düzenlenen 23 Nisan 100.yıl sanal çocuk koşusu organizasyonu ile devam etmiştir. 23 Nisan 2020 tarihinde düzenlenen etkinliğe Türkiye dahil 14 ülke 65 şehirden 715 çocuk katılmış olup çocuklar kendi evlerinde, salonlarda, koridorlarda hazırladıkları parkurda 100m koşarak 23 nisan coşkusunu ve yarışma heyecanını evlerine taşımışlardır (Fanatik Gazetesi, 2020). Ev içerisinde yani kapalı ortamlarda düzenlenen ilk sanal koşu organizasyonları ile birlikte geliştirilen mobil uygulamalar aracılığıyla sanal koşu uygulamaları dışarıda yapılan günlük yürüyüş ve koşuları da kapsayarak önemli bir spor etkinliği haline dönüşmüştür. İlk kez 1973 yılında Tercüman Gazetesi tarafından önerilen Asya'dan Avrupa'ya koşma fikri ile ortaya çıkıp ilk kez 1979 yılında başlayan İstanbul Maratonu (Spor İstanbul, 2020) ve İstanbul yarı maratonu gibi organizasyonlar da pandemi döneminde sanal koşu olarak düzenlenmiştir (Anadolu Ajansı, 2020).

Yol koşu yarışmalarında en başta çipler ve diğer elektronik ölçüm ekipmanlarının öncelikli olarak gerekli olmasının yanında pandemi döneminde spor endüstrisinde önemli derecede yer tutan sanal koşu organizasyonlarında bu tarz ekipmanlara gerek olmamaktadır. Sanal koşu organizasyonlarına katılan kişiler istenilen mesafeyi ev içerisinde koridor veya diğer odalar ile koşu bandı veya trainer üzerinde tamamlayacaksa kullanılan mobil uygulama ile verilerin organizasyon komitesi ile paylaşılması yeterlidir (MCR Racesetter, 2020). Sanal koşu organizasyonu en fazla tercih edildiği şekilde yani açık havada organize edilmişse burada da tek yapılması gereken şey GPS özelliği olan akıllı saat veya akıllı telefonlarda yer alan mobil uygulamalar aracılığıyla yapılan mesafenin kayıt altına alınması ve etkinlik bitiminde organizasyon veri sitesine yüklenmesidir (Eker Sanal Koşular, 2020).

Özel ve kamu kuruluşlarını sanal koşuya yönlendiren faktörler

Salgın sebebiyle evlerinde hareketsiz kalan veya dışarı çıkma saatleri kısıtlı olan insanları temas olmadan, kalabalık ortamlara girmeden, spor yaptırmak serbest zamanlarını sportif organizasyonlarla değerlendirmek bu dönemde düzenlenebilecek en önemli faaliyetler olarak değerlendirilebilir. Gelişen akıllı saat ve mobil telefon teknolojisi ve mobil uygulamaların içinde bulunduğumuz pandemi dönemine yönelik olarak güncellenmesi ile mobil cihazlar spor yapan bireylerin fiziksel aktiviteleri sırasında bile yanlarından ayırmadıkları bir ekipman haline gelmiştir. Herkes İçin Spor Federasyonu başta olmak üzere bazı resmi ve özel kuruluşlar mobil telefon uygulamalarını içinde bulunan pandemi dönemine yönelik olarak güncellenmiş evde spor etkinliklerine (Herkes İçin Spor Federasyonu, 2020) daha fazla yer vermeye başlamışlardır. Belediyelerin dışında birçok özel kuruluşta, PlusTiming, Strava, SweaTers gibi yarışmalarda zamanlama (PlusTimer, 2020) ve mesafe ölçüm hizmeti veren şirketlerin yanı sıra kendi oluşturdukları sanal koşu içeriklerini barındıran mobil uygulamaları üreterek uygulama mağazalarında organizasyon katılımcılarının hizmetine sunmuşlardır (Strava, 2020).1996 yılında ilk defa “Avrupa Konseyi” tarafından dile getirilen “Herkes İçin Spor” ifadesi (Zorba ve ark., 2005) günümüzde serbest zamanların değerlendirmesinden çok fiziksel, ruhsal ve sosyal açıdan uygulanması gereken bir zorunluluk olarak değerlendirilebilir. Pandemi döneminde evlerinde veya kısıtlı sürelerde dışarıya çıkan insanların en yaygın olarak yaptıkları fiziksel aktivitelerinin yürüyüş ve koşu olabileceğinden yola çıkarak bu aktivitelerin çeşitli mobil uygulamalar ile kayıt altına alınması ile insanların yaptıkları koşu veya yürüyüş aktiviteleri belediyeler başta olmak üzere birçok kurum ve kuruluş tarafından düzenlenen spor organizasyonlarına dönüşmüştür.

Spor endüstrisinde sanal spor

Spor endüstrisinin pandemi döneminde yenilenerek ortaya çıkardığı sanal spor etkinlikleri ve bu dönemde hazırlanan koşu ve diğer etkinliklere yönelik mobil uygulamalar sanal spor kavramının büyümesine ve yeni ortaya çıkacak iş modellerine açıktır.

Koronavirüs salgın döneminde ve sonrasında sanal spor etkinlikleri sürecinin iyi yönetilmesi sürekli geliştirilebilmesi için güçlü ve zayıf yönleri ile önündeki fırsatların ve tehditlerin net bir şekilde görülmesi gerekir.

Sanal koşuların SWOT analizi

Sanal koşu etkinliklerine yönelik olarak güçlü yönleri, zayıf yönleri, fırsatları ve tehditleri şeklinde dört başlıktan oluşan SWOT analizi;

Güçlü yönler

Sanal spor etkinlikleri pandeminin başladığı günden itibaren geçen zamanda organizasyonlara ilgi ve katılım düzeylerinde artan katılımcı sayısını hedeflenmektedir. 2020 Nisan ayından başlayarak ilk altı aylık dönemde Eylül 2020 tarihine kadar düzenlenen 6 sanal koşu organizasyonuna toplam 4214 kişi katılmış, Ekim 2020’den başlayarak Nisan 2021’e kadar geçen ikinci altı aylık dönemde ise 15 sanal koşu organizasyonu düzenlenmiş ve toplam 10881 kişi bu etkinliklere katılım sağlamıştır (Tablo 1). Pandemi döneminde birçok farklı yaş gruplarına yönelik düzenlenen sanal spor organizasyonlarına yönelik gösterilen katılım oranı düzenlenen etkinliğin özelliklerine veya organizasyon yapısına göre değişiklik gösterdiği söylenilebilir.

Sporun birleştirici gücü sayesinde, spor artık günümüzde birçok sosyal sorumluluk projesinin gerçekleştirilmesine, farklı inanış ve düşüncelerdeki insanları belirli amaçlar doğrultusunda yan yana getirerek önemli bir misyon üstlenmiştir (Berk ve Bayrak, 2019). Sanal koşu yarışmalarına katılan kişiler organizasyon aracılığıyla kimi yarışlarda sağlık kurumları için kimi yarışlarda ise eğitim kurumları için bağış toplamaya ve bu kurumlara destek olmaya pandemi döneminde de devam etmişlerdir (Darüşşafaka, 2020).

Zayıf yönler

Organizasyon sayısı ve katılımcıların artması gibi güçlü yönlerin yanında düzenlenen organizasyonlarda akıllı saatleri olmayan ve cep telefonlarının farklı donanımsal özellikleri sebebiyle birçok kişi bu tarz organizasyonları tercih etmemektedirler. Özellikle sanal koşu yarışlarında kullanılan mobil uygulamaların akıllı telefonların belirli bir güncelleme seviyesinden sonra çalışması eski işletim sistemine sahip cep telefonu versiyonlarında çalışmaması gibi nedenler de sanal koşulara olan katılımın azalmasına sebep olmaktadır. Sanal koşu organizasyonu yapan kurum ve kuruluşlarının bazı büyükşehir belediyeleri, özel kuruluşlar ve bazı spor federasyonlar olduğu farklı alanlarda yer alan kuruluşların sanal koşu etkinlikleri düzenlememiş olmaları sebebiyle etkinliklerinin ve katılımcı sayılarının belirli bir oranda sürekli artmamasına sebep olmuş, katılım sayısının belirli oranlarda kalması sonucunda etkinlikler bütün ülkeyi kapsayan çok geniş kapsamlı spor organizasyonlarına dönüşmemiştir.

Fırsatlar

Her geçen gün organizasyon sayısının artması ve katılım tabanının artması gibi sebeplerden dolayı Sanal koşu organizasyonlarına daha fazla ilgi olduğu görülmektedir.

Belediyeler tarafından kurulan sanal koşu kulüpleri, geleneksel olarak düzenlenen maratonlar ile “23 Nisan Çocuk Koşusu”, “19 Mayıs 1919 Koşusu” “Şehit Asteğmen Kubilay Koşusu” ve “Büyük Atatürk Koşusu” gibi uzun yıllardır devam eden koşu yarışlarının bu dönemde de devam etmesi gibi nedenlerden dolayı sanal koşu etkinlikleri birçok alanda kendine yer edinebilir. Bu alanlardan en önemlilerden bir tanesi olan eğitim kurumlarının sanal koşu etkinliklerine dahil edilmesiyle ülkenin birçok yerinde bulunan aynı yaş grubu aralığındaki öğrenciler, farklı mesafeye ve özelliklerde sanal koşu organizasyonlarında etkinliklere katılabilir.

Sanal koşu özelinde GPS takip sistemi aracılığıyla çalışan mobil uygulamalar ile düzenlenecek sanal koşu organizasyonlarına yönelik yeni mobil uygulamalar tasarlanabilir ve bu uygulamalar sayesinde yazılım sektörü ile sanal koşu etkinlikleri bir arada farklı mobil uygulamalar üzerine projeler geliştirebilir. Ulusal bayramlarda, özel günlerde veya farklı şehirlerin kendilerine göre belirleyeceği tarihlerde kendi istedikleri alanlar ile önceden hazırlanmış orman-patika gibi parkurlarda insanların istedikleri zaman dilimlerinde koştukları birçok farklı sanal koşu organizasyonları düzenlenerek, önceden belirlenen özel günlerde veya anma günlerinde insanların tek başlarına veya ailece istedikleri gün ve saatlerde gelerek belirlenen parkurları tamamlamayı amaçlayan etkinlikler organize edilebilir.

Tehditler

Yeni medya ile kişisel mahrem alanların değiştiği, mahrem alanların kullanıcılar tarafından sosyal medya sitelerinde ortaya çıkarıldığı ve birçok mahremiyet ihlalinin gerçekleşmeye başladığı görülmüştür (Çalapkulu ve Alp, 2013). Facebook, Twitter, Instagram vb. sosyal medya sitelerine üye olan kullanıcılar, kendilerine ait fikir ve düşüncelerini paylaşmalarının yanında, üçüncü kişilere ait fotoğraf ve videoları “etiketleme” yoluyla kişilerin özel hayatlarını ilgilendiren bilgi ve görselleri kamuoyunun erişimine açmaktadırlar, özellikle sosyal medya siteleri olmak üzere, birçok internet sitesi ziyaretçilerin adres ve telefon bilgileri gibi bazı kişisel verilerini depolayarak bir kullanıcı profili oluşturmaktadırlar, oluşturulan bu profillerde ticari şirketlere ve siyasi partilere bedel karşılığı transfer edilmektedir (Atasoy, 2016).

Sanal koşu organizasyonlarında gerekli olan akıllı telefon uygulamaları indirildiğinde, indirilen mobil uygulamaları bütün olarak kullanabilmek için takvim-kamera-rehber-konum bilgisi- mikrofon gibi bazı izinler verilmesi gerekmektedir. Mobil uygulamaların kullanımları sırasında uygulama üreticilerinin kişisel bilgileri üçüncü kişilere devrederek ticari yolla kazanç sağlama durumları bulunmaktadır. Sanal koşu uygulamaları için gerekli olan ücretsiz olarak uygulama mağazalarından indirilen birçok mobil uygulama en başta konum servisleri olmak üzere birçok verimizi anlık olarak takip etmekte ve bu durum kullanılan mobil uygulamaların güvenirliliğini düşürmektedir.

Sanal koşuların iş modelleri ve sanal koşu organizasyonları

Sanal koşu organizasyonları kapsamında mobil uygulama üreticileri ve sanal koşu organizasyonu yapan kuruluşlar her farklı organizasyon için yenilenmiş bir içerik hazırlamaya başlamışlar ve organizasyonların özelliklerine göre mobil uygulamaları sürekli güncellemişlerdir. Katılımcı sayısının fazla olduğu yarı maraton veya maraton sanal yarışmalarında katılımcıların kullanacakları tişört, göğüs numarası, madalya gibi materyaller kayıt esnasında belirli bir ücret karşılığında (Geven Net, 2020) kargo ile temin edilebilmesinin yanında “N Kolay İstanbul Sanal Yarı Maratonu” gibi organizasyonlarda proje ortakları tarafından katılımcılara ulaştırılmıştır. Geniş bir katılımcı sayısı ile düzenlenen “N Kolay İstanbul Sanal Yarı Maratonu” öncesinde katılımcılara çanta, tişört, göğüs numarası, madalya gibi malzemelerin bulunduğu koşu kiti Migros alışveriş mağazaları aracılığıyla dağıtılmıştır (Spor İstanbul 2020). Sanal koşular içerisinde önceden hazırlanmış olan parkurlarda kişilerin istedikleri zaman tek başlarına veya aileleriyle birlikte gerçek koşu parkuru üstünde istedikleri zamanlarda koştukları, belirli kurallarla kaydedip paylaştıkları, ultra sosyal mesafeli bireysel koşu yarışmaları gibi organizasyonlarda bulunmaktadır (Geyik Koşuları, 2020). Düzenlenen bu tarz önceden hazırlanmış parkurlarda yapılan sanal koşu yarışmalarının sayısı az olsa gelecek dönemlerde bu tarz sanal koşu etkinliklerinin artacağı düşünülebilir.

Tablo 1. Nisan 2020- Mayıs 2021 tarihleri arasında ülkemizde düzenlenen sanal koşu organizasyonları.

Sanal koşu organizasyonu	Düzenleyen kuruluş	Tarih	Mesafe	Katılımcı sayısı
B planı sanal yarış başlıyor	MCR Racesetter	7-12 Nisan 2020	5 Km, 11 Km, 21 Km, 42 Km, Minik Adımlar	514
23 Nisan 100.yıl çocuk koşusu	Eker	23 Nisan 2020	100 metre	715
19 Mayıs 1919 koşusu	GSB-Türkiye Atletizm Federasyonu	15-25 Mayıs 2020	1.9 Km, 5 Km, 10 Km, 19 Km, 19 Dakika	923
Sanal İznik ultra maraton	MCR Racesetter	14-17 Ağustos 2020	160 Km, 90 Km, 55 Km, 35 Km, 20 Km, 5 Km	304
Runfire salt lake sanal yarışları	Runfire	20-30 Ağustos 2020	10Km, 20Km, 40Km, 80Km	317
Vodafone İstanbul sanal yarı maratonu	İstanbul Büyükşehir Belediyesi	19-20 Eylül 2020	10 Km, 21 Km	1441
7.eker run sanal koşu	Eker	1-4 Ekim 2020	2 Km, 5 Km, 15 Km, 42 Km	2423
Maraton İzmir'e ısınıyoruz	İzmir Büyükşehir Belediyesi	19 Eylül-1 Ekim 2020	5Km	386
Maraton İzmir 2020 sanal	İzmir Büyükşehir Belediyesi	4-12 Ekim 2020	10Km, 42Km	930
Üniversite 3km challenge	İzmir Büyükşehir Belediyesi	17 Ekim-15 Kasım 2020	3Km	300
Sanal geyik koşuları	MCR Racesetter	21 Ekim-15 Kasım 2020	4 Km, 14 Km, 28 Km	20
Hayat kurtarmak için yarıştayız run for life	Medicana Sağlık Grubu	30 Ekim-1Kasım 2020	5Km	-
N kolay İstanbul sanal yarı maratonu	İstanbul Büyükşehir Belediyesi	7-8 Kasım 2020	5Km, 10Km, 15Km	2230
Lise 3 km challenge	İzmir Büyükşehir Belediyesi	14 Kasım – 13 Aralık 2020	3 Km	176
85. Büyük Atatürk sanal koşusu	Türkiye Atletizm Federasyonu	27 Aralık 2020	27 Dakika	125
Şehit Asteğmen Kubilay sanal yol koşusu	İzmir Büyükşehir Belediyesi	21-28 Aralık 2020	10 Km	887
Gelecek için 3 km challenge	İzmir Büyükşehir Belediyesi	1 Ocak-1 Şubat 2021	3 Km	339
Sevgililer günü sanal koşusu	İzmir Büyükşehir Belediyesi	14-21 Şubat 2021	3 Km	2020
Geleceğin hekimleri için koş	İzmir Büyükşehir Belediyesi	7-21 Mart 2021	1.4 Km	358
Dünya kadınlar günü için 1977 metre koşuyoruz	İzmir Büyükşehir Belediyesi	8-31 Mart 2021	1977 metre	232
N kolay İstanbul sanal yarı maratonu 2021	İstanbul Büyükşehir Belediyesi	27 Mart-2 Nisan 2021	5 Km, 10 Km, 21 Km	455
Maraton İzmir'e ısınıyoruz	İzmir Büyükşehir Belediyesi	1-10 Nisan 2021	25 Km	134
Maraton İzmir sanal koşusu	İzmir Büyükşehir Belediyesi	11-19 Nisan 2021	5 Km, 10 Km, 42 Km	1815
23 Nisan 2021 sanal çocuk koşusu	Eker	23 Nisan 2021	101 metre	624
Evde hareket zamanı	İzmir Büyükşehir Belediyesi	29 Nisan-17 Mayıs 2021	1 Km x15 tekrar	278

GEREÇ VE YÖNTEM

Çalışmada gözlemsel araştırma türlerinden tanımlayıcı ve açıklayıcı araştırma yöntemi kullanılmış, informal

spor kavramı açıklanmaya çalışılarak spor yapılabilir alanların kentsel düzeydeki yeri açıklanmıştır. Bu kapsamda ilgili literatürler taranarak mevcut olan veri

kaynakları kullanılmış ve yeni verilere derlenmiştir. Derleme çalışmalarını yeni ortaya çıkan bir konunun daha anlaşılır olması için bu konuda araştırma yapanların uzman oldukları alanlardaki yeni gelişmeleri ortaya koyarak takip edebilmeleri açısından önemlidir (Herdman, 2006).

BULGULAR

Salgın döneminde insanların fiziksel yönden gelişimlerini sağlamak, sağlıklı tutmak ve topluluk duygusuyla spor yaptırmak amacıyla resmi ve özel birçok kurum ve kuruluş sanal koşu organizasyonları düzenlemeye başlamışlardır. Geleneksel maraton ve yarı maraton yarışmalarının yanında ulusal günlerde düzenlenen koşu yarışmaları da bu dönemde sanal olarak düzenlenmeye başlamış ve üst düzey sporcuların yanında yarışmalara katılmak isteyen herkesin katılımına açılmıştır.

Pandemi döneminde düzenlenen sanal koşu yarışmaları özelliklerine göre aşağıdaki şekillerde çeşitlendirilmiştir;

Ev içerisinde yapılan sanal koşu etkinlikleri;

“23 Nisan Çocuk Koşuları” gibi 100 m-101m olarak belirlenen mesafelerde ev içerisinde organize edilmiş etkinlikler. “Evde Hareket Zamanı” gibi isimler ile ev içerisinde önceden ilan edilmiş mesafeleri mobil uygulamalar aracılığıyla tamamlanmasını amaçlayan tek seferde veya belirli günler içerisinde ilgili koşu mesafelerinin tamamlanmasını amaçlayan organizasyonlar.

Dışarıda istenilen alanlarda yapılan sanal koşu etkinlikleri;

Özel kuruluşlar tarafından belirlenen tarihlerde çeşitli farklı mesafe yarışmaları bulunan etkinlikler.

Resmi kurumlar veya belediyeler tarafından düzenlenen organizasyonlar. Türkiye Atletizm Federasyonunun düzenlediği “19 Mayıs 1919” koşusu ve “Büyük Atatürk Koşusu” gibi ulusal düzeyde katılımın olduğu uzun yıllardır yapılan koşular da yine bu dönemde sanal koşu olarak yapılmıştır. İzmir ve İstanbul büyükşehir belediyeleri tarafından bu dönemde düzenlenen sanal koşu ve maraton yarışmaları ile “Şehit Asteğmen Kubilay Sanal Koşusu” da bu kapsamdaki organizasyonlar arasındadır. “Dünya Kadınlar Günü”, “Sevgililer Günü” gibi özel günler ile Lise, Üniversite öğrencilerine yönelik olarak düzenlenen koşular ve yardımseverlik amacı ile bağış toplanmasını amaçlayan birçok organizasyonda belediyeler tarafından bu dönemde düzenlenen sanal koşu etkinlikleri arasındadır. Dışarıda önceden belirlenmiş alanlarda yapılan sanal koşu etkinlikleri; çok yaygın olmasa da önceden hazırlanmış olan parkurlarda kişilerin istedikleri zaman tek başlarına veya aileleriyle birlikte gerçek koşu parkuru üstünde istedikleri zamanlarda koşarak sonuçları kaydedip paylaştıkları sanal koşu organizasyonları da özel kuruluşlar tarafından organize edilmektedir.

Gelişen akıllı saat ve mobil telefon teknolojisi ve mobil uygulamaların içinde bulunduğumuz pandemi dönemine yönelik olarak güncellenmesi ile mobil cihazlar spor

yapan bireylerin fiziksel aktiviteleri sırasında bile yanlarından ayırmadıkları bir ekipman haline gelmiştir.

TARTIŞMA

Araştırma kapsamında spor endüstrisinin pandemi sürecinde ön plana çıkardığı yeni bir spor etkinliği olan sanal koşu veya diğer bir isimle dijital koşu incelenerek, sanal koşu organizasyonlarının düzenlenme aşamaları ve katılım süreçleri ile özellikleri açısından geleneksel koşu organizasyonları ile karşılaştırması yapılmıştır. İnovasyonun spor endüstrisindeki durumu ile birlikte sürekli gelişmekte olan spor teknolojisinin küreselleşme ile birlikte insanları sanal koşu organizasyonlarına yönlendiren nedenler incelenmiştir. Devocioğlu ve Altıngül (2011) çalışmalarında sürekli ve hızlı bir değişim yaşandığı günümüzde spor teknolojilerinin var olan tüm kaynakları ile inovasyona ayak uydurması gerekli olduğunu belirtmişlerdir. Bu bağlamda sanal koşunun gelişmesi ve yaygınlaşmasının spor endüstrisindeki gelişmelerle birebir bağlantılı olduğu görülmektedir.

Bilindiği gibi 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı 1921 yılında ilk olarak Hâkimiyeti Milliye bayramı ismiyle düzenlenmiş ve 1922 yılından itibaren de çocukların ön plana çıktığı bir bayram olarak kutlanmaya başlanmıştır. 2020 yılı Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı kutlamaları Covid-19 pandemisi nedeniyle sanal olarak evlerden kutlanmıştır. Bu kutlamalara 22 ülkenin 29 şehriden katılan çocuklar, 23 Nisan coşkusuyla mesajlarıyla paylaşmışlardır (Kozak ve Mutlu, 2020). Yine 23 Nisan 2020 tarihinde düzenlenen sanal koşu etkinliğine Türkiye dahil 14 ülke 65 şehirden 715 çocuk katılmış olup çocuklar kendi evlerinde, salonlarda, koridorlarda hazırladıkları parkurda 100 m koşarak 23 Nisan coşkusu ve yarışma heyecanını evlerine taşımışlardır. Atatürk geleceğin güvencesi olarak gördüğü ve önemseydiği çocuklara hediye ettiği bu bayramı çocuklar sanal koşu organizasyonu ile evlerinde kutlama şansı bulmuşlardır. Ayrıca sanal koşu etkinlikleri açık havada da Resmi kurumlar veya belediyeler tarafından düzenlenen organizasyonlar ile de yapılmaktadır.

SONUÇ

Ev içerisinde yani kapalı ortamlarda düzenlenen ilk sanal koşu organizasyonları ile birlikte geliştirilen mobil uygulamalar aracılığıyla sanal koşu uygulamaları dışarıda yapılan günlük yürüyüş ve koşuları da kapsayarak önemli bir spor etkinliği haline dönüşmüştür. Sanal koşuya her yaş grubundan insanın katıldığı görülmektedir. Spor endüstrisinin pandemi döneminde yenilenecek ortaya çıkardığı sanal spor etkinlikleri, sanal spor kavramının büyümesine ve yeni iş modellerinin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Sanal koşu organizasyonuna katılanların en fazla tercih ettikleri ortamın açık hava olduğu tespit edilmiştir.

Sanal koşu organizasyonu aracılığıyla yarışlarda sağlık kurumları ve eğitim kurumları için bağış toplandığı sanal koşunun güçlü yönünü ortaya koymaktadır. Sanal koşu için kullanılan mobil uygulamaları içeren akıllı

telefonların herkeste olmaması veya güncel olmaması ile kamu kurum ve kuruluşların fazla destek verememesi nedeniyle katılımın ülke genelinde çok geniş kapsamlı olmadığı zayıf yön olarak kabul edilmiştir.

Öneri olarak; pandemi sürecinin devamında veya sonrasında düzenlenebilecek olan etkinliklerde sanal sporun sürdürülebilir olması ve ilgi düzeyini sürekli arttırarak gelişmesi için bazı yenilikler veya güncellemelerin gerekliliği düşünülmektedir.

1. Ulusal ve özel günlerde düzenlenen “23 Nisan Çocuk Koşusu”, “19 Mayıs 1919 Koşusu” “Şehit Asteğmen Kubilay Koşusu” ve “Büyük Atatürk Koşusu” gibi uzun yıllardır devam eden koşu yarışlarının bu dönemde de devam ederek ilgi düzeylerini korumasından yola çıkarak, sanal koşu etkinlikleri birçok alanda kendine yer edinebilir. Bu alanlardan en önemlilerden bir tanesi olan eğitim kurumlarının sanal koşu etkinliklerine dahil edilmesiyle ulusal veya özel günler ile belirlenecek olan farklı tarih aralıklarından ülkenin birçok yerinde bulunan aynı yaş grubu aralığındaki öğrenciler, için sanal koşu organizasyonları düzenlenebilir.

2. “Herkes İçin Spor Federasyonun” hazırladığı ve ücretsiz olarak farklı işletim sistemlerine ait bütün uygulama mağazalarında bulunan “HisApp” mobil uygulamasında olduğu gibi fiziksel aktivite sırasında atılan adım sayısı gidilen mesafe gibi verilerin kayıt altına alınarak puan toplanan “HisApp” mobil uygulaması sanal koşu etkinliklerine entegre edilip spor federasyonları, belediyeler, resmi veya özel birçok kuruluş tarafından farklı mesafelerde sanal koşu yarışmaları düzenlenebilir.

3. Her ilin kendi faaliyet takvimine göre belirleyeceği tarihlerde kendi istedikleri alanlarda önceden hazırlanmış orman-patika gibi parkurlar içerisinde insanların kendi istedikleri zaman dilimlerinde katılacakları birçok farklı sanal yürüyüş veya sanal koşu rotası oluşturulup, katılmak isteyenlerin tek başlarına veya ailece istedikleri gün ve saatlerde gelerek belirlenen parkurları tamamlamayı amaçlayan etkinlikler organize edilebilir.

4. Sanal koşu özelinde GPS takip sistemi aracılığıyla çalışan mobil uygulamaların tasarlanması amacıyla üniversitelerin ilgili bölümlerinde bu amaca hizmet edecek yerli mobil uygulamalar üretilip oluşturulan uygulamalar ile üniversiteler kendi sanal spor organizasyonlarını düzenleyebilir, bu sayede yazılım sektörü ile sanal koşu etkinlikleri bir arada olacağı farklı mobil uygulamalar üzerine yeni projeler geliştirebilir.

Çıkar Çatışması

Araştırmada herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Yazar Katkıları

Plan, tasarım: VB, HS; **Gereç, yöntem ve veri toplama:** VB; **Analiz ve yorum:** VB; **Yazım ve eleştirel değerlendirme:** VB, HS.

KAYNAKLAR

- Anadolu Ajansı. (2020, Ağustos 08). İstanbul yarı maratonu, <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/vodafone-istanbul-yari-maratonunun-tanitimi-yapildi/1966387>, Erişim tarihi:10.05.2021.
- Atasoy, K. (2016). Kişilik hakkı kapsamında sosyal medyada kişisel verilerin korunması ve veri sahibinin rızası. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 22(3), 269-301.
- Batmaz, B., Çelik, Z., Bayılmış, C., & Kırbas, İ. (2015). Akıllı telefon temelli birey takip sistemi. *Sakarya Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 19(1), 75-82. <https://doi.org/10.16984/saufenbilder.10616>
- Berk, O., & Bayrak, T. (2019). Yıldız sporcuların sosyal medya etkileşimi. *Yeni Medya Elektronik Dergi*, 3(3), 226-236.
- Çalapkulu, Ç., & Alp, F. (2013). Dijital ebeveynler ile çocukların sosyal medya kullanımı üzerindeki mahremiyet ilişkisi. *Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 132-144.
- Darüşşafaka. (2020, Eylül 2020). *Darüşşafaka eğitim için koşuyoruz*. darüşşafaka eğitim kurumları, <https://www.darussafaka.org/haberler/42-istanbul-sanal-maratonunda-egitim-icin-kosuyoruz> Erişim tarihi:10.05.2021.
- Devecioğlu, S., & Altıngül O. (2011). Spor Teknolojilerinde İnovasyon. 6th Uluslararası İleri Teknolojiler Sempozyumu. 16-18 May 2011, Elazığ, Türkiye
- Eker Sanal Koşular. (2020). Eker sanal koşu açıklamaları, Erişim adresi <https://ekerkosu.com/tr/eker/sanal-kosu-sss> Erişim tarihi:01.05.2021.
- Fanatik Gazetesi. (2020, Mayıs 6). *23 nisan 100.yıl çocuk koşusu*. Mayıs 2021 tarihinde fanatik spor gazetesi: <https://www.fanatik.com.tr/sayilarla-eker-23-nisan-100-yil-kosusu-2141859> Erişim tarihi:01.05.2021.
- Geven Net. (2020, Ekim 8). Geven haberler, Mayıs 2021 tarihinde geven net online alışveriş, Erişim tarihi:01.05.2021.
- Geyik Koşuları. (2020, Kasım 12). *Sanal geyik koşuları açıklamalar*. <http://www.geyikkosulari.com/tr/geyik/sanal-geyik> Erişim tarihi:01.05.2021.
- Herdman, E. A. (2006). Derleme makale yazımında, konferans ve bildiri sunumu hazırlamada pratik bilgiler. *Hemşirelik Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 3 (1), 2-4.
- Herkes İçin Spor Federasyonu. (2020). *Herkes içinspor mobil uygulaması*. Erişim adresi <https://his.gov.tr/hisapp-projesi> Erişim tarihi:03.05.2021.
- Kozak M A., & Mutlu D. (2020). Düünden Bugüne 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı Etkinlikleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22, Sayı: TBMM'nin 100. Yılı ve Millî İrade Özel Sayısı 16-29. <https://doi.org/10.32709/akusosbil.774822>
- Macera Akademisi. (2020, Nisan 12). *Macera akademisi doğa sporları organizasyonu*. <http://www.mcr-racesetter.com/b-plani-sanal-kosu-ve-bisiklet-yarisi/> Erişim tarihi:01.05.2021.
- MCR Racesetter. (2020). *B planı sanal koşular*. <http://www.mcr-racesetter.com/b-plani-sanal-kosu-ve-bisiklet-yarisi/> Erişim tarihi:01.05.2021.
- Özkan, Ö., & Diliçikik, U. (2020). Covid-19 pandemisinde ne yapmalıyım ve nasıl yapmalıyım. *Medical Research Reports*, 3(1), 172-175.

- PlusTimer. (2020). *Plustiming zamanlama*. <https://www.plustimer.com/tr/hizmetler> Erişim tarihi:06.05.2021.
- Spor İstanbul. (2020, Eylül 19). *Maraton hakkında*. <https://maraton.istanbul/istanbul-maratonu-hakkinda/> adresinden alındı
- Spor İstanbul. (2020). *Koşu hakkında*. <https://maraton.istanbul/sanal-kosu/> Erişim tarihi:01.05.2021.
- Strava. (2020). *Strava ölçüm hizmetleri*. Mayıs 2021 tarihinde strava mobil uygulama: <https://www.strava.com/onboarding> Erişim tarihi:01.05.2021.
- Şahin, M. (2004). *Beden eğitimi ve sporda temel kavramlar sözlüğü*. Ankara: Nobel.
- Türkmen, M., & Özsarı, A. (2020). Covid-19 salgını ve spor sektörüne etkileri. *International Journal of Sport Culture and Science*, 8(2), 55-67. <https://doi.org/10.14486/IntJSCS.2020.596>
- Yıldız, M. E., & Kara, E. (2020). Akıllı mobil telefonlarda yüklü health adımsayar programı ile adım sayımının test edilmesi. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 22(1), 13-23.
- Zorba, E., İkizler, H. C., Tekin, A., Miçoğullar, O., & Zorba, E. (2005). Herkes için spor. İstanbul: Morpa.